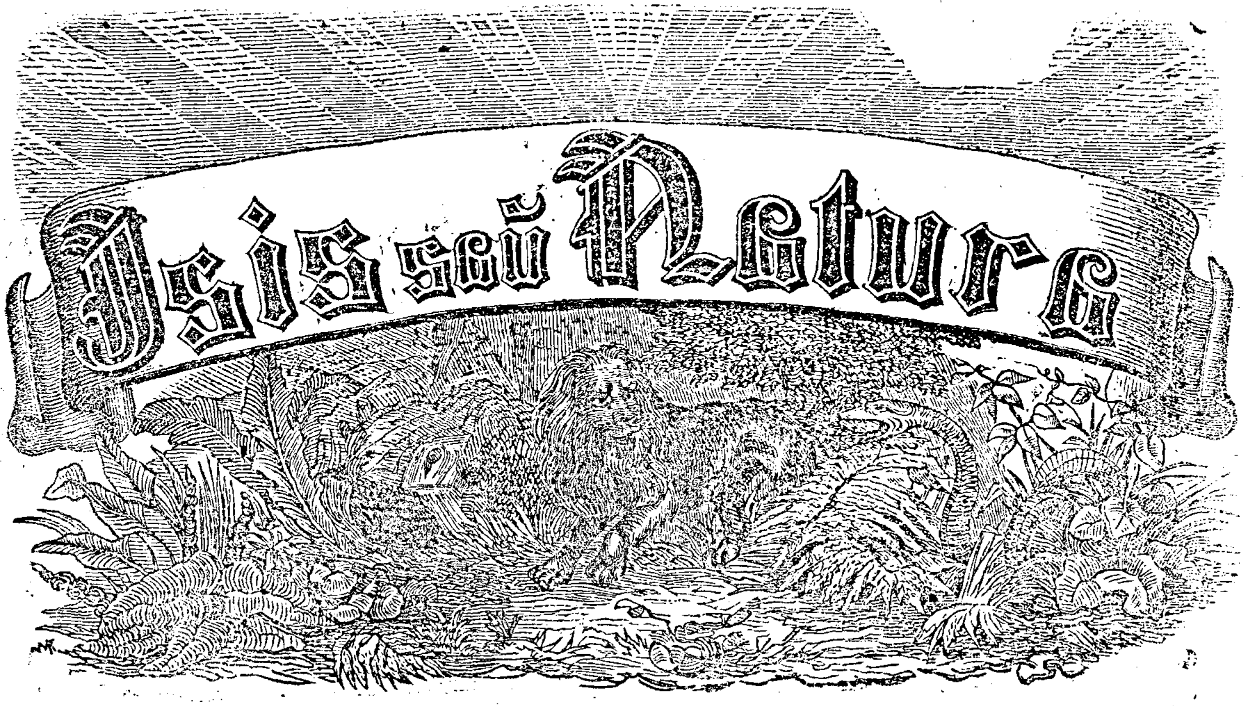

JURNAL

ПЕNТРȢ РЕSПÎNDIРЕА ШТIINЦЕЛОРȢ NАТȢРАЛЕ ШI ESAKTE, ÎN TOATE KЛASEЛE

Pediцeatȣ

de

PROFESOR DOCTOR IULIU BARASH.

№ 32. (Anȣлȣ алȣ treiлea) Бȣкȣрешĭ 30 Августȣ, 1858.

Конріndepea: Despre Aep.— Боȣл de ноаптеа.— Обсервацiȣнĭ despre influinцеле морале. - Deski tepea spitaлȣлȣĭ de копiĭ în Бȣкȣрештĭ.

Аерȣлȣ. V.

Despre композiцiȣnea аерȣлȣĭ.

Întpe toate мipаколеле din ȣniверsȣ, чеа маĭ маpe întp'adeвъpȣ este *аерȣлȣ*, ачеа matepie че a арȣнкат'о Креаторȣлȣ întpe пъмîntȣ шi soаpe spe a înконцiȣра глоБȣлȣ пъмînteskȣ.— Ка sъ înцелеџемȣ маĭ Біnе ачеаstъ esпреsiȣnе, treБȣе маĭ 'nainte sъ spȣnemȣ къ аерȣлȣ каре îлȣ sokotimȣ къ este ȣnȣ simплȣ елеmentȣ, este o композiцiȣnе de маĭ мȣлте алте елементе газoase (аероаse). Челе маĭ прiнчiпале газе din каре se компȣне аерȣлȣ, sîntȣ doaъ: *газȣлȣ оксiџенȣ* шi *газȣлȣ azotȣ* saȣ *nitpoџенȣ* ла каре este ȣnitȣ шi чева din *газȣлȣ ачidȣ карБonikȣ*.

Sъ нȣ не sпepiemȣ de ачеste ворБе neînцелеse, fiindȣ nimte esпреsiȣnĭ треБȣinчioase шi adoптate în штiinца хiмiкъ, каре нȣ потȣ fi deпъptate; sъ не siлimȣ însъ але esпліка întp'ȣnȣ кiпȣ, кîtȣ sъ пȣtemȣ fi Біnе înцелешĭ.

Газȣлȣ оксiџенȣ este прiнчiпȣлȣ вieцеĭ tȣtȣлорȣ fiinцелорȣ în domenȣлȣ animaлȣ шi веџеталȣ. Елȣ este невъzȣtȣ ка шi аерȣлȣ; dapȣ este шi прiнчiпȣлȣ лȣminеĭ шi алȣ кълdȣpeĭ. Întp'o sȣtъ de пърцĭ de аерȣ, нȣмаĭ doъ-zeчĭ шi ȣna sîntȣ din ачеstȣ газȣ amestekatȣ кȣ 79 de пърцĭ de ȣnȣ алtȣ газȣ че se кiamъ *Azotȣ* saȣ *Nitpoџенȣ*.— Че admipaБiлъ композiцiȣнe! Че misтepioasъ лȣкраpe a sȣБлiмеĭ natȣpĭ! Fie-каpe din ачеste doaъ газе este în sine o iȣte otpaвъ; газȣлȣ *оксiџенȣ* este нȣ нȣмаĭ o Базъ a мȣлцiмелорȣ de otpъвĭ mineрале шi веџетале, dapȣ este шi atîta de iȣte în кîtȣ кiapȣ шi пе

ферȣ̆ ілȣ̆ poade кȣ timпȣлȣ̆; челȣ̆-л-алtȣ̆ gazȣ̆ însъ, adікъ *azotȣлȣ̆*, сѫ нȣ не rîndimȣ̆ къ este връȣнȣ̆ gazȣ̆ фъръ пȣtepe; чі din контра, ачеstȣ̆ gazȣ̆ пȣtemȣ̆ ziче къ este прінчіпȣлȣ̆ морції tȣtȣлорȣ̆ fiінцелорȣ̆ вецеtале ші animaле, fiіndȣ̆-къ лъsîndȣ̆ ȣнȣ̆ animaлȣ̆ întp'ȣнȣ̆ локȣ̆ плінȣ̆ de чеstȣ̆ gazȣ̆ azotȣ̆, пeste пȣцінȣ̆ se ва asfiksia (înека) ші ва мȣрі (asfiksiatȣ̆). Asemenea ші о лȣмінаре апрінсъ întp'ачеstȣ̆ локȣ̆, пeste пȣцінȣ̆ se stinџе ші кіарȣ̆ вецеtалеле se ȣсȣкъ. Апоі dакъ fiекаре din ачеste амîndoъ gaze sîntȣ̆ atîta de ȣtіlі ші въtъмъtoape, че продȣкїȣ̆ арȣ̆ tpeбȣї съ не dea înпресіонареа лорȣ̆? Чіне арȣ̆ пȣtea esista întp'о asemenea amestекъtȣръ? Кȣ toate ачестеа bedemȣ̆ къ noі ші toatъ лȣmea esistъ în ачеastъ композіціȣне, каре este însъ-ші *atmosfepa* în каре tpъimȣ̆ toцї!

Este aічі înкъ ш'о алtъ înпрециȣраре маі admірабілъ; adікъ, хіmіstȣл лȣînd амîndoъ ачеste gaze (оксіџенȣ̆ ші azotȣ̆) amestекîndȣ-ле înпреȣнъ, ші лъsîndȣ̆ а tpeче прінtp'înселе о skînteе електрікъ, atȣнчі se tpansfopmъ ачеste doaъ gaze întp'ȣнȣ̆ flȣidȣ̆ каре este о оtрабъ foapte іȣtе, кȣnoskȣtъ sȣб нȣміре de *апъ tape* (l'eau forte, acide nitrique). Съ fачемȣ̆ акȣмȣ̆ dapȣ̆ întpeбаре: кȣмȣ̆ аȣ̆ ръmasȣ̆ în atmosfepъ ачеste doъ gaze în форmъ de gazȣ̆, netpansfopmîndȣ-se în апъ tape, мъкарȣ̆ къ skînteіле електріче adікъ фȣлчерȣлȣ̆ пpea adese орі tpекȣ̆ прінtp'ачеastъ atmosfepъ? Întp'adевърȣ̆ tpeбȣе съ zічемȣ̆ къ есперіенцеле челе нȣоі, хіміче аȣ̆ dovedітȣ̆, къ dȣпъ маріле фȣрtȣні în atmosfepъ se гъsеskȣ̆ întp'adевърȣ̆ nimte atome de апъ tape, însъ în форmъ de gazȣ̆. Dака întpeбъmȣ̆ акȣмȣ̆: se поаtе ка съ se întîmпле вр'о datъ ка dȣне о грозавъ ші іȣtе фȣрtȣнъ înконціȣрîndȣ̆ toatъ atmosfepa пъмîntȣлȣі, ка toatъ ачеastъ atmosfepъ съ se skimбе întp'ȣнȣ̆ очеанȣ̆ de апъ tape оtръвіndȣ̆ toate fiінцеле віі dȣне faцa пъмîntȣлȣі? Ръsпȣнsȣ̆ ла ачеasta н'авемȣ̆; de ачееа este маі біне съ лъсъмȣ̆ ачеste tpiste спекȣлаціȣні ȣнорȣ̆ оаменї foapte fpікоші че se temȣ̆ пентрȣ віітоpȣлȣ̆ лȣмеі în секоліле челе маі depъptate; însъ noі съ не бȣкȣрътȣ̆ кȣ esistenцa каре о авемȣ̆ ші съ не окȣпъмȣ̆ маі біне кȣ nimte kestіȣні fisiче маі апроапе de noі.— Кîndȣ̆ аре чіне-ва пльчере d'a faче sinгȣрȣ̆ а операціȣне despre deskомпȣнереа аерȣлȣі, ȣрmъtoapeле есперіmînte, ії ворȣ̆ fi destĕле; съ іа о fapfȣpie adîнкъ ȣмплȣtъ жȣмъtate кȣ апъ, съ лінеаskъ în міzлокȣ̆ о лȣмінаре апрінсъ ші съ пȣе пeste ачеastъ fapfȣpie ȣнȣ̆ маре пахарȣ̆; atȣнчі ва bedea къ пeste пȣцінȣ̆, флакъра se ва stinџе, întp'ачеstȣ̆ timпȣ̆ se ва ȣрка ші апа în пахарȣ̆ пînъ апроапе ла а чінчілеа парte, лъsîndȣ̆ în sȣsȣ̆ ȣнȣ̆ аерȣ̆ катȣ̆ tȣрбȣратȣ̆. Акȣмȣ̆ операціȣнеа черȣtъ este съвîршітъ, s'a deskомпȣсȣ̆ аерȣлȣ̆ din пахарȣ̆; оксіџенȣлȣ̆ s'a пердȣtȣ̆, 'ла мîнкаtȣ̆ flama лȣмінърей, іарȣ̆ аерȣлȣ̆ че а ръmasȣ̆ în пахарȣ̆ este azotȣ̆ amestекаtȣ̆ ші кȣ чева gazȣ̆ acidȣ̆ карбонікȣ̆ продȣсȣ̆ din матеріа лȣмінърей че s'a арсȣ̆.

Маі sȣсȣ̆ амȣ̆ zisȣ̆ къ оксіџенȣлȣ̆ este прінчіпȣлȣ̆ віецеі *animaлелорȣ̆ ші плаntелорȣ̆*; кȣ toate ачестеа, tpeбȣе съ шtimȣ̆ къ este d'ȣнȣ̆ маре фолосȣ̆ пентрȣ noі, къ ачеstȣ̆ gazȣ̆ нȣ este кȣpatȣ̆ în atmosfepъ чі este amestекаtȣ̆ кȣ gazȣлȣ̆ azotȣ̆ каре нȣ сербъ німікȣ̆ ла ресȣфлареа noastpъ; dapȣ̆ dака аерȣлȣ̆ арȣ̆ konsista în *оксіџенȣ̆* sinгȣрȣ̆, în пȣцінъ време елȣ̆ арȣ̆ fi konsȣмаtȣ̆ toatъ *пȣtepea noastpъ* віtалъ ші віаца noastpъ арȣ̆ fi ка о флакъръ каре odatъ se апрінде кȣ о маре іȣцеалъ ші нȣмаі de кîtȣ̆ se stinџе; къчі пȣtepea оксіџенȣлȣі este atîta de маре în кîtȣ̆ о stpmъ апрінсъ întp'ачеstȣ̆ gazȣ̆, se konsȣмъ арde întp'ȣнȣ̆ мінȣtȣ̆ кȣ о stpълȣчіtoape лȣмінъ. Прін ачеastъ înцелеаntъ композіціȣне а аерȣлȣі, dintp'о мікъ парte de оксіџенȣ̆ кȣ о алtа мȣлtȣ̆ маі маре de azotȣ̆, natȣpa а фъкȣtȣ̆ ка съ se поаtъ пȣstpa маі мȣлtȣ̆ timпȣ̆ fiінцa noastpъ în лȣмеа віецеі. Прін ȣрmаре, а пречȣпітȣ̆ кȣрсȣлȣ̆ віецеі noastpe повъцȣіndȣ-не toцȣ̆ d'о datъ ка съ не модеръмȣ̆ toate патіміле че сербъ нȣмаі ші нȣмаі спре а konsȣма кîtȣ̆ маі în грабъ пȣtepіле noastpe віtале ші а не прескȣрtа віаца.

Аічі este локȣлȣ̆ а ворбі чева ші despre фокȣлȣ̆ ші ардереа матерііlорȣ̆ комбȣstiбіле.

De кîndȣ̆ este лȣмеа, de кîndȣ̆ s'a фopmatȣ̆ чеа d'întîiȣ̆ sочіetate ȣманъ, noі оаменії амȣ̆ întpeбȣінцаtȣ̆ фокȣлȣ̆. Фокȣлȣ̆ este ȣнȣ̆ монополȣ̆ алȣ̆ чівілisaціȣнеі оменешtї; toate animaлеле кȣ deосебітеле лорȣ̆ instinkte, н'аȣ̆ ажȣнsȣ̆ а deskопері ші а se сербі de фокȣ̆. Пȣtemȣ̆ ziче dapȣ̆, къ челе d'întîiȣ̆ skînteі de фокȣ̆, каре аȣ̆ ешітȣ̆ din мîна омȣлȣі че ле аȣ̆ deskоперітȣ̆, аȣ̆ fostȣ̆ ка о stpълȣчіtoape акроръ кȣ nimte pаze лȣмі-

noase, превеstindȣ̆ de o чiвiлisaцiȣne вiitoape a џенȣлȣĭ ȣманȣ̆! De ачеea, нaцiȣнiле antiче кape аȣ̆ штiȣtȣ̆ maĭ вine de кiтȣ̆ noĭ a прецȣi deskо-перiрiле челе imпортante шi але da ȣнȣ̆ кȣлtȣ̆ divinȣ̆, аȣ̆ pidikatȣ̆ temпле пentpȣ кȣлtȣлȣ̆ фокȣ-лȣĭ. Templȣл zeiцeĭ *Beсta* ла Еленĭ шi Pоманĭ аȣ̆ fostȣ̆ konsakpatȣ̆ ла кȣлtȣлȣ̆ фокȣлȣĭ; Калдеiĭ, Персienĭĭ шi алtе нaцiȣнĭ din Asia s'аȣ̆ înkinatȣ̆ ла фокȣ̆. Ачеastъ din ȣрмъ estравaганцъ tristъ пe apatъ înвederatȣ̆: къ омȣлȣ̆ este foapte есnȣsȣ̆ a греши, amestekîndȣ̆ кaȣsa кȣ efektȣлȣ̆, резȣл-tatȣлȣ̆ кȣ прiнчiпȣлȣ̆.— Dapȣ̆ че este фокȣлȣ̆?— Ачеstȣ̆ imposantȣ̆ fenomenȣ̆ în лȣmea mateрiалъ, че este? Este вр'ȣнȣ̆ elementȣ̆ saȣ̆ вр'ȣнȣ̆ kom-пȣsȣ̆? Este вр'o matepie saȣ̆ вр'ȣнȣ̆ лȣкpȣ ima-tepiaлȣ̆? Daka este o matepie de че н'apе шi греȣtate? Daka este imatepiaл de че este вisiвiлȣ̆? Ачеastъ пpоблемъ пentpȣ fisiчĭ a fostȣ̆ atîtȣ̆ de dificiлъ, în кîtȣ̆ кiаpȣ шi *Волтер*, ачелȣ̆ пȣtер-nikȣ̆ џенiȣ̆, întp'o zi a zisȣ̆: »M'amȣ̆ лъsatȣ̆ de штiinца fisikъ, de кîndȣ̆, sȣflîndȣ̆ în фокȣлȣ̆ din къminȣлȣ̆ meȣ̆, amȣ̆ înчепȣtȣ̆ a мъ rîndi de че лemnеле fakȣ̆ флакъръ? Шi н'amȣ̆ пȣtȣtȣ̆ a'mĭ esплiка ачеstȣ̆ fenomenȣ̆.»

Bedemȣ̆, къ *Волтерȣ̆* кiapȣ̆ н'a пȣtȣtȣ̆ a esплiка ачеea че esплiкъмȣ̆ noĭ astъzĭ; astъzĭ noĭ штimȣ̆ foapte вine de че apdȣ̆ лemnеле пe vatpъ, штimȣ̆, *пentpȣ* къ пe a esплiкat'o *Лавоаzie* прin deskoпepirea *оксiџенȣлȣĭ*. Прin ачеastъ mape deskoпepipe, елȣ̆ a îmвогъцitȣ̆ шi pefopmatȣ̆ d'o datъ toate штiinцеле noastpe. Întp'o deosebitъ papte a ачестȣĭ жȣрналȣ̆ amȣ̆ ворвit чева maĭ мȣлtȣ̆ despre ачесtе matepiĭ, însъ d'o-kamȣ̆-datъ пe ажȣнџe a pomeni къ *Лавоаzie* a apъtatȣ̆: къ gazȣлȣ̆ oksiџенȣ̆ ape o atpakцiȣne ximikъ (saȣ̆ afinitate) кȣ челе maĭ мȣлtе elemente шi matepiĭ fisiче, къȣtîndȣ̆ totȣ̆-d'aȣna a se împpeȣna кȣ dînsеле, a transfopma fopmеле лорȣ̆ продȣкîndȣ̆ komposiцiȣнĭ нȣоĭ. Dapȣ̆ în ачеastъ a лȣĭ neînчetatъ aktivitate, oksiџенȣлȣ̆ гъseште o pedikъ în atpakцiȣнea fisikъ a atomелорȣ̆ ȣнеле къtpe алtеле; прin ȣрмape, ka съ'шĭ poatъ oksiџенȣлȣ̆ desвolta пȣtepea sa, tpeвȣe съ fie înso-цitȣ̆ шi de кълдȣръ (calorique). Кълдȣpa, пре-кȣmȣ̆ штimȣ̆, ape fakȣлtatea d'a depъrta шi a întinde atomele ȣнеле de алtеле. Efektȣлȣ̆ a-честеĭ depъrtърĭ este, къ atomele matepieĭ în-кълzite пердȣ̆ atpakцiȣнea pечiпpоkъ ȣнеле къtpe алtеле, шi tokmaĭ atȣnчĭ daȣ̆ локȣ̆ oksiџенȣлȣĭ a ле prinde шi a se împpeȣna кȣ dînsеле. De ачеea totȣ̆ d'aȣna fie-кapе skimвape ximikъ este însoцitъ de eшipea кълдȣpeĭ, шi фокȣлȣ̆ кape-лȣ̆ ведемȣ̆ пȣ este алtȣ̆ чева de кîtȣ̆ o manifesta-цiȣne (apъtape) visiвiлъ a ачесtеĭ kompлikate опepaцiȣнĭ a oksiџенȣлȣĭ; însъ кълдȣpa кapе ease ла apdepea ȣнȣĭ kopпȣ̆, пȣ este продȣsъ din ачеstȣ̆ kopпȣ̆, чi din atmosfeръ, adikъ din oksiџенȣлȣ̆ че se aфлъ întp'însa; kîndȣ̆ sȣflъ чi-пe-va în фокȣ̆, îлȣ̆ apprinde maĭ вine, fiindȣ̆-къ прin ачеastъ însȣflape de maĭ мȣлtȣ̆ aepȣ̆, intpъ шi o kîtime maĭ mape de gazȣ̆ *oksiџенȣ̆* кape цine фокȣлȣ̆.

Ȣнȣ̆ importantȣ̆ pesȣлtatȣ̆ алȣ̆ ачесtеĭ des-копеpipĭ este шi adeвepipea ȣнеĭ ворве a filoso-фiлорȣ̆ antiчĭ: къ tot че este în лȣme пȣ se пepde niчĭ odatъ, *шi* къ niчĭ ȣнȣ̆ atomȣ̆ алȣ̆ ȣniвepsȣ-лȣĭ пȣ se poate nimiчi de локȣ̆. Омȣлȣ̆ opdi-napȣ̆ пȣ va съ kpeazъ ачеasta; kîndȣ̆ ведe ap-zîndȣ̆ o kasъ moвilatъ, saȣ̆ ȣнȣ̆ opaшȣ̆ întpegȣ̆ пpefъкîndȣ-se în чепȣшъ, пe întpeaвъ: кȣмȣ̆ zi-чеџĭ акȣmȣ̆ къ matepia пȣ se пepde? Kîndȣ̆ пȣ-пe елȣ̆ o лȣmînape în kandeлaвpȣ шi peste kîte-va ope apzîndȣ̆ лȣmînapea, kandeлaвpȣлȣ̆ pъmî-indȣ̆ голȣ̆, елȣ̆ iapȣ̆ пe ziче: »iatъ teopia voastpъ кape demonstpъ, къ niчĭ ȣнȣ̆ лȣкpȣ din лȣme пȣ se пepde!» Însъ noĭ штimȣ̆ къ елȣ̆ este întp'o гpeшеалъ mape; îĭ ziчешȣ̆: »штiĭ, прietene, къ лemnеле прекȣmȣ̆ шi toate лȣкpȣpiле sȣnȣse ap-depiĭ, koprinde întp'însеле o mape kîtime de doaъ gaze, adikъ, gazȣ̆-кapвonikȣ̆ (matepie de къpвȣнĭ) шi gazȣ̆-idpoџенȣ̆; apoĭ kîndȣ̆ înчепe aktȣлȣ̆ apdepeĭ, adikъ, kîndȣ̆ oksiџенȣлȣ̆ din aepȣ̆ înчепe a se komвina кȣ ачесtе doaъ gase, atȣнчĭ ȣnindȣ-se oksiџенȣлȣ̆ кȣ gazȣлȣ̆ idpoџенȣ̆, про-dȣче apъ, кape totȣ̆-d'aȣna o ведемȣ̆ kîndȣ̆ apdȣ̆ лemnеле къ pikȣpъ чева dintp'însеле, шi мъкapȣ̆ kîndȣ̆ лemnеле sîntȣ̆ foapte ȣskate; însъ apa pъ-mîne în fopmъ de gasȣ̆, шi se ȣркъ împpeȣnъ кȣ fȣmȣлȣ̆; de ачеea totȣ̆-d'aȣna fȣmȣлȣ̆ este kamȣ̆ ȣmedȣ̆.— Пe kîndȣ̆ ачеasta se ȣрmeazъ, o papte din gazȣлȣ̆ кapвonikȣ̆ алȣ̆ kopпȣлȣĭ, se komвinъ iapъшi кȣ oksiџенȣлȣ̆ din aepȣ̆ шi про-dȣче ȣнȣ̆ алtȣ̆ gazȣ̆ невъzȣtȣ̆, adikъ *gazȣлȣ̆ acidȣ̆ кapвonikȣ̆*, apoĭ pъmъшiца matepieĭ кape пȣ in-tpъ în ачеastъ komвinaцiȣne, pъmîne neapsъ пe vatpъ în fopmъ de чепȣшъ.— S'a шi фъкȣtȣ̆

вртъторлȣ esneрiмiнtȣ: s'a tрasȣ în кътпънъ o вȣкаtъ de лemnȣ maĭ 'nainte de a apde, шi дȣпъ apdepea лȣĭ iаръшĭ s'a maĭ tрasȣ нȣ нȣмаĭ кърбȣнiĭ шi ченȣша че а лъвatȣ, dapȣ шi toate гazeле че aȣ продȣsȣ фокȣлȣ, каре întp'adinsȣ aȣ fostȣ stpînse în deosebite base, шi s'a гъsitȣ къ aчeste рътъшiце нȣ нȣмаĭ къ н'aȣ fostȣ maĭ пȣцine de кîtȣ корпȣлȣ нiнъ а нȣ se apde, dapȣ înкъ aȣ fostȣ adъогate шi кȣ o кîtime de оксiценȣ din aepȣ каре 'ла tрasȣ корпȣлȣ ла sine în операцiȣнеа apdepeĭ. Totȣ întp'aчestȣ кinȣ, кîndȣ apde o лȣмînape de seȣ saȣ de чеаръ, aчeastъ matepie de гръsime se tpansфopmъ în невъзȣte diфepite гаze че se ръспîndeskȣ în aepȣлȣ kaseĭ лъsîndȣ нȣмаĭ мȣкȣлȣ каре este ченȣша фeшtiлeĭ че н'a пȣtȣtȣ apde de totȣ. De aчeea, daка întp'o касъ aȣ apsȣ maĭ мȣлte лȣмîнърĭ, atȣнчĭ oamenii din aчea касъ simtȣ o неastîmпърape, непȣtîndȣ ръсȣфла лesne, fiindȣ-къ газȣлȣ оксiценȣ din касъ s'a консȣматȣ прin apdepea лȣмîнърiлорȣ, шi'n локȣ'i s'a пȣsȣ газȣлȣ аcidȣ карбоникȣ, нефаворабiлȣ пentpȣ pespipaцiȣне; totȣ din aчeastъ каȣзъ нiчĭ лȣмîнърiле нȣмаĭ potȣ apde ка maĭ înainte în лȣчipea лорȣ, прекȣмȣ пȣtemȣ обсерва aчeasta ла мȣлцimea лȣмîнърiлорȣ de балȣ, ла кîte-ва ope дȣпе înчепȣtȣлȣ балȣлȣĭ.

Боȣлȣ de noaптea.

Intpe пасерĭ, ка шi întpe animaлеле mamiфepe, ка шi întpe oamenĭ se aфлъ deosebite класе каре тръeskȣ нȣмаĭ de ръпipe шi de жафȣрĭ; întpe animaлеле mamiфepe, aчeastъ класъ se нȣmeskȣ: карнасiере; întpe пасерĭ, se нȣmeskȣ ръпitoape (Rapaces) dapȣ întpe oamenĭ, нȣ шtiȣ кȣмȣ se нȣmeskȣ?

Întpe пасъpiле ръпitoape ȣнеле se нȣmeskȣ *diurne* adiкъ ȣмблътоape zioa, пe кînd aлteле se нȣmeskȣ *nocturne* fiindȣ-къ ȣмблъ нȣмаĭ noaптea паркъ ле фpiкъ de лȣmina zileĭ; iapȣ întoкmaĭ ка ла ȣniĭ oamenĭ ръпitopĭ кърора ле плаче în tȣнepiкȣ, шtiind пpea bine къ în întȣнepiк noate sъ рȣпъ maĭ лesne de кîtȣ zioa.

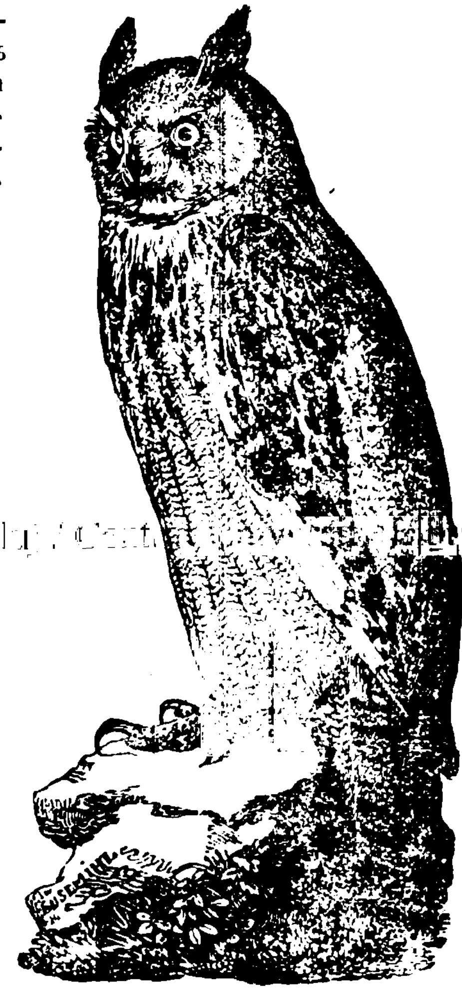
Eatъ чева обсерваціȣнĭ aле istopieĭ natȣpaле despre aчeste пасерĭ.

Окiĭ aчeстopȣ пасърĭ staȣ amîndoĭ 'nainte în фацъ ȣнȣлȣ лîнгъ aлtȣлȣ în кîtȣ seamънъ кȣ окiĭ de omȣ; марцiнiле aчeстopȣ окĭ sîntȣ акопepiцĭ кȣ фълоĭ sȣбцipĭ; ȣнȣлȣ din deцete noate sъ întoapкъ nainte шi îndъpъtȣ. Пȣмaцiȣлȣ лорȣ e фoapte moaле паркъ e zбipлitȣ, zбoрȣлȣ лорȣ нȣ фаче нiчĭ ȣнȣ sгomotȣ. Papȣ къ skimбȣ локȣлȣ лорȣ; dopmȣ zioa шi esȣ нȣmaĭ seapa saȣ noaптea дȣпе прada лорȣ; къчĭ zioa нȣ ведȣ. Dapȣ simцȣлȣ aȣzȣлȣĭ лорȣ e фoapte аскȣцitȣ.

Aчeste пъсърĭ tръeskȣ în локȣpĭ singȣpatiчe, în apбopĭ goĭ, în пъдȣpĭ обskȣpe saȣ în кръпъtȣpiле stînчiлорȣ; аколо шedȣ dpeptȣ în sȣsȣ шi кîndȣ ле snepie чine-ва, facȣ niмte гpimase фoapte pidiкȣле. Stpiгapea лорȣ e фoapte неплъкȣtъ шi maĭ nainte epa пpiвitъ кȣ ȣнȣ vestitopȣ aл мopцeĭ. Кîndȣ nonцiле sîntȣ senine, еле гonesкȣ bine дȣпе прada лорȣ шi adȣкȣ мȣлtъ mîнкape ла кȣĭбȣлȣ лорȣ, ка sъ aibъ de mîнкape шi пentpȣ timпȣлȣ нефаворабiлȣ кîndȣ нȣ potȣ sъ easъ aфаpъ. Кîndȣ aȣ omopîtȣ ȣнȣ animaлȣ, еле iĭ жȣнȣeskȣ пелеа шi кîndȣ нȣ мънînкъ îndatъ totȣ animaлȣ, aȣ обiчeiȣ къ înвелeskȣ карнеа animaлȣлȣĭ în пелеа лȣĭ ка sъ нȣ sъ împȣцъ шi o пъstpezȣ мȣлtȣ timпȣ. Dapȣ toate чeле-л-aлte пъсърĭ, maĭ кȣ seamъ чeле кîntътоape, aȣ o antinatie mape în контpa aчestop пасърĭ de noaптea; кîndȣ întîлneskȣ zioa ȣна dintpe aчeste пасърĭ, devinȣ фpioase шi ле гoneskȣ; anoĭ omȣлȣ tpaцe фолосȣ шi de aчeastъ antinatie; къчĭ кîndȣ ва sъ пpinzъ o пасере, пȣне пe ȣнȣ въцȣ o бȣфнiцъ moaptъ; акȣмȣ vinȣ пасъpiле шi 'шĭ batȣ жок de dînsa, dap în timпȣл aчeста, гonitopȣлȣ лорȣ e anpoane шi ле npinde.

Dintpe aчeastъ фamiлie de пасере ръпitoape noнtȣpne sîntȣ maĭ мȣлte цeнȣpĭ, каре sîntȣ коnpinse în doъ sekцiȣнĭ, ȣнiле avînd ла amîndoъ лъtȣpiле капȣлȣĭ ка niмte моцȣpĭ (Hibous) шi aлteле н'avîndȣ asemenea моцȣpĭ (Chouettes). În aлъtȣpata fiгȣpъ пpezentъmȣ o asemenea пасъpe din sekцiȣнеа d'întîiȣ adeкъ adevъpatȣл Боȣ de noaптea (Bubo maximus, grand duc). Ел este

mape, гpoșȣ, okiĭ съĭ sînțȣ mapĭ, aвîndȣ o ipis галбенъ. Мъpimea лȣĭ este de doъ пiчioape dap kîndȣ întinde apiniле sале ape o mъpime de 5 пînъ ла 6 пiчioape! Елȣ локȣеште în пъdȣpiле mȣntoase але Еȣpопеĭ шi Asieĭ. În лȣna лȣĭ Мaptie începe a'шĭ face кȣĭбȣлȣ съȣ ла кpъпътȣpiле stînчiлopȣ saȣ пе pȣine, dapȣ aчestȣ кȣĭбȣ este foapte simплȣ фъкȣtȣ de пȣеле. Femeлa пȣне întp'însȣлȣ 2, 3 пînъ ла 4 оȣъ potȣnde шi албе пе кape ле клочеште 3 съпътъmînĭ, кape seamънъ atȣnчĭ кȣ o гpъmadъ de лînъ; еле skotȣ totȣ-d'aȣna ȣnȣ гласȣ паptiкoлapȣ пpin кape кȣpind aфлъ oamenii шi animaлеле ȣnde sînțȣ. Aчeastъ пасъpe pъпitoape ape o masъ богатъ, къчĭ тъпîнкъ din toate лȣкpȣpiле, de ла кapнеа de чеpб шi de вiцелȣ пînъ ла mȣскъ; dapȣ ĭĭ плаче кȣ deoseбipe кapнеа de чioapъ.

Бȣфȣлȣ de noante (Strix bubo.)

Kîndȣ пpinde animaле mічĭ, ле pȣпе oaseле шi пе ȣpmъ ле înгite кȣ totȣлȣ, dapȣ kîndȣ пpinde animaле mapĭ, atȣnчĭ ле pȣпе întîiaшȣ datъ капȣ, пе ȣpmъ ле taie în бȣкъцĭ mapĭ шi ле înгite. Dimineaцa, seapa, шi maĭ кȣ seamъ în нопціле лȣminate de лȣнъ. ese елȣ aфаpъ din кȣĭбȣл лȣĭ шi каȣtъ dȣпе mînкape. Aчeastъ пасъpe este d'o fipe îndpъsnitoape, кȣpaцioasъ, sînцеpoasъ шi пȣ ласъ нічĭ odatъ din mînъ пpada че a пpinsȣ. Еȣ este desteaптъ шi ziоa шi kîndȣ лi se апpопie чine-вa, deskide okiĭ пpea mȣлțȣ шi tot d'o datъ пъpȣлȣ i se збîpлеште, чiокȣлȣ еĭ бътîndȣ skoate ȣnȣ sȣnetȣ паptiкoлapȣ шi ea începe se sȣфле шi съ miшче кȣ okiĭ. Пpimъвapa în timпȣлȣ împpeȣнъpeĭ sekselopȣ, skoate ȣnȣ гласȣ кape seamънъ opĭ кȣ pîsȣлȣ oameniлopȣ, opĭ кȣ лътpapea кîiнелopȣ saȣ кȣ stpiгapea ȣнȣĭ калȣ. Aчeasta a фъкȣtȣ къ în seкȣлеле tpeкȣte, kîndȣ oamenii epa iгnopанцĭ шi плinĭ de пpeжȣdекъцĭ (ȣnii se siлeskȣ a face шi акȣmȣ пе oamenĭ astȣ-фелȣ) atȣnчĭ zічетȣ aȣ eшitȣ niште басме de niште apmadii невiziбiле, oamenĭ шi кълȣpeцĭ кape ȣmблъ noaptea, кape se apъtȣ din timпȣ în timпȣ шi besteskȣ niште ненopoчipĭ mapĭ. Алтъ datъ aȣ zisȣ къ, kîndȣ se apatъ ȣnȣ фелȣ de бȣфniцъ (strix flammea) neste o касъ, atȣnчĭ tpeбȣe съ moapъ чine-вa în aчeastъ касъ шi алte aseмenea ideĭ aбȣpde кape съ panoptъ ла «бȣфȣлȣ de noantea» шi ла челе-л-алte sпеце de бȣфniцe.

Бȣфȣлȣ de noantea se întpeбȣinцеазъ шi ла пpinderea чiopiлopȣ, întokmaĭ ка шoimȣлȣ пentpȣ пpinderea алtopȣ пъсъpĭ; dapȣ пȣmaĭ kîndȣ sînțȣ tinepĭ noate sepвi ла aчestȣ skoпȣ шi кiap atȣnчĭ вînъtopȣл кape ле пpinde, tpeбȣe съ aîбъ o mape бъгape de seamъ ка съ'i taie maĭ nainte вîpфȣлȣ гiapeлopȣ, къчĭ altmintpелеa noate съ i se întîmплe вp'o ненopoчipe.

Aчeste пасеpĭ sînțȣ шi înцелеnte.

D. Collar aвea o бȣфniцъ din sпеца mікъ пȣmitъ «бondok» (strix scops) кape epa atita de înцелеаптъ în kîtȣ венеа adese-opĭ singȣpъ ла masъ съ шеазъ пе mapцinea фapфȣpieĭ шi лȣa singȣpъ din toate бȣкatele: kîndȣ пȣ i'a datȣ чineвa nimiкȣ, atȣnчĭ a mepsȣ ла кîiнеле din касъ, л'a гonitȣ din фapфȣpie шi s'a пȣsȣ în локȣĭ; kîte odatъ фъчеа гpimase foapte pidiкȣле шi a apъtatȣ o mape фpiкъ kîndȣ a deskisȣ o ȣmбpелъ pошie.

Ȣnеле din Akademiĭ aȣ пpiimitȣ figȣpa aчesteĭ пасеpĭ în sigiлȣлȣ (печетеа) лopȣ dpeptȣ semнȣ de sanienцъ (înцелепчiȣne) fiindȣ-къ aчeastъ пасъpe a fostȣ konsekpatъ în mitoлoцiеa, zeitъцеĭ Минepвеĭ (a sanienцеĭ). Кaȣza aчesteĭ onoape deoseбite epa okiĭ mapĭ aĭ aчestopȣ пасеpĭ stîndȣ amîndoĭ пе фаțъ nainte шi deskiшĭ noantea, întokmaĭ ка ȣnȣ filosofȣ кape pъmîne noantea deшtentȣ шi stȣdieazъ. Dакъ Mitoлoцistiĭ apȣ fi tpъitȣ în zileле noastpe kîndȣ bedem пе mȣлцĭ oamenĭ че pъmîn deшtenцĭ toate nonціле, dapȣ пȣ пentpȣ a stȣdia în къpцĭ, чi пentpȣ a жȣка къpцĭ, пеgȣeшitȣ къ apȣ fi фъкȣtȣ din бȣфniцъ ȣnȣ simбoлȣ алȣ zeitъцiлopȣ moderne, кape съ кеamъ «piгa», «fante» шi «asȣ.»

Обsepвaцiȣnĭ desпpe inflȣinцeлe mopaлe.

Oamenĭ de шtiinцe aȣ вopвitȣ mȣltȣ desпpe inflȣinцeлe кape noate sъ aĭвъ asȣпpa кopпȣлȣĭ nostpȣ, impesiȣnĭ iȣцĭ шi izвitoape: aшa s. e шtimȣ къ o sпepietȣpъ шape noate sъ пpodȣкъ eпiлeпsie; къ fpiкa d'o воaлъ eпidemiкъ noate sъ disnoseaze кopпȣлȣ înкъ maĭ mȣltȣ лa aчeastъ воaлъ. Dapȣ ȣnȣ пȣnкtȣ de disкȣцiȣne a pъmasȣ înкъ pînъ aкȣmȣ: кȣestiȣnea desпpe пъpimea inflȣinцeĭ mopaлe лa femeĭ însъpчinate, asȣпpa desвoлtъpeĭ копiлȣлȣĭ лopȣ în mitpъ.

Femeea este o fiinцъ кape este mȣltȣ maĭ sȣпȣsъ opгaneлopȣ eĭ, de kitȣ noĭ въpвaцĭ. Лa dînsa, simцiчiȣniлe пътpȣnde кȣ o пȣtepe maĭ vie шi пpodȣкȣ în totȣ sistemȣлȣ fiinцeĭ saлe impesiȣnĭ maĭ пpofȣnde шi desopdine maĭ dȣpaвiлe; de aчeea пatimeлe пepвiлopȣ (пeвpiкaлe) sîntȣ mȣltȣ maĭ oвiчnȣite лa femeĭ de kitȣ лa въpвaцĭ.

Dap sapчina de femeĭ este o пpedesпoziцiȣne înкъ mȣltȣ maĭ mape пentpȣ astȣ-feлȣ de пatimĭ; în aчeastъ eпoкъ, simцiвiлitatea кopпȣлȣĭ este deosevitȣ de mape; ea se aflъ întp'o esчitaцiȣne konstantъ. De aчeea, пȣ tpeвȣe sъ ne mipъmȣ къ opĭ чe inflȣinцъ fiziкъ шi mopaлъ пpodȣчe o întinъpipe maĭ пpofȣndъ шi maĭ dȣpaвiлъ лa femeea de kitȣ лa въpвatȣ.

Dapȣ faпteлe кape apъtȣ adeвъpȣлȣ aчesteĭ teopie, aȣ fostȣ пpiвite de кътpe ȣniĭ кa simплe koinчidenцe, кa fenomene вizape. În лoкȣ d'a peкȣnoaшte adeвъpata лopȣ каȣzъ în simплȣ simцȣ вȣnȣ, aȣ пpefepatȣ o iлȣsiȣne: aȣ вpȣtȣ sъ se înшeлe însъшĭ, пerîndȣ esistinцa aчestopȣ faпte. Dapȣ пȣ este aшa. чi aчeste faпte esistъ întp'adeвъpȣ. Noĭ пȣ пȣtemȣ sъ adȣпъmȣ aiчĭ toate faпteлe konstatate шi adeвepite кape se papopte лa aчeastъ кȣestiȣne кape s'aȣ konstatȣ пȣ пȣmaĭ лa omȣ кape este fiinцa чea maĭ impesionaвiлъ пentpȣ inflȣinцe, чi кiapȣ шi animaлeлe aȣ apъtatȣ adeвъpȣлȣ пȣtepeĭ inflȣinцeлopȣ mopaлe asȣпpa esistinцeĭ шi fopmъpeĭ кopпȣлȣĭ.

Eatъ ȣneлe faпte aлe aчestopȣ oвsepвaцiȣnĭ.

Ȣnȣ mediкȣ vestitȣ ziчe къ a aвȣtȣ în kasa лȣĭ întp'o кoлiвie пasъpea кanapȣлȣ (гaлвenȣ) шi totȣ în aчeste odъĭ s'a aflatȣ шi o pisiкъ вopцoasъ. Mediкȣлȣ a oвsepвatȣ къ pisiкa toatъ zioa se ȣita лa пasъpe шi пȣ depъpta niчĭ întp'ȣnȣ minȣtȣ oкiĭ sъĭ de кoлiвiea пasъpeĭ. Kîndȣ maĭ пe ȣpmъ pisiкa a fъtatȣ, пȣiĭ eĭ aвea кoлoapea гaлвenъ кa a пasъpeĭ, ȣnȣ лȣкpȣ foapte neoвiчnȣitȣ.

Aȣzindȣ aчeasta, пȣtemȣ a пe înкpedinцa шi de adeвъpȣлȣ istopieĭ виблiчe, adeкъ: къ Iaкoвȣ вpîndȣ кa oiлe лȣĭ Laban sъ паsкъ meĭ пъtaцĭ, a пȣsȣ naintea oкiлopȣ лopȣ niшte вeцe пъtate. Asta este întp'adeвъpȣ чea maĭ veкe faпtъ dovediltoape къ vedepea ȣnȣĭ oвieктȣ, noate sъ inflȣeze лa пȣiȣлȣ în mitpa ȣneĭ femeĭ saȣ лa o femeлъ (d'animaлe) вopцoase.

Ȣnȣ mediкȣ fpanчezȣ modepnȣ, paкontъ къ a къȣtatȣ o femee кape a пъsкȣtȣ цeminĭ (doĭ копiĭ). Amîndoĭ копiĭ aвea лa fie-кape mînъ ȣnȣ aлȣ шaseлea deцetȣ, вine fopmatȣ. Femeea aчeasta пe a asiгȣpatȣ, ziчe aчestȣ mediкȣ, къ, kîndȣ epa însъpчinatъ, a visatȣ întp'o noaпte ȣnȣ omȣ кȣ шease deцete; aчestȣ visȣ a fъкȣtȣ asȣпpъĭ o mape impesiȣne.

Челевpȣлȣ Пpofesopȣ *Becland* чiteazъ faпta ȣneĭ femee însъpчinatъ кape, asistîndȣ лa o esecȣцiȣne kîndȣ aȣ omopîtȣ ȣnȣ omȣ пpin poata кape iĭ a pȣптȣ oaseлe. aчeastъ femee epa foapte vie impesionaлъ de vedepea aчestȣĭ sпeкtaкȣлȣ; пe ȣpmъ kîndȣ a пъsкȣtȣ ȣnȣ копiлȣ, копiлȣлȣ aвea oaseлe foapte fpaцete шi пapкъ pȣпte.

D. Dr. Desmartis de лa Bordeaux, de кape impпȣmȣtъmȣ aчeste лinie, ziчe: amȣ въzȣtȣ o damъ, mȣma maĭ mȣлtopa копiĭ кape s'a amopizatȣ d'ȣnȣ tînъpȣ шi вipȣitъ d'o пasiȣne foapte vie, пȣ пȣmaĭ къ a кълкatȣ datopiiлe eĭ кътpe въpвatȣлȣ sъȣ, вa înкъ a fostȣ пpinsъ d'o antiпatie кътpe dînsȣ шi кeapȣ кътpe копiiĭ eĭ чe aȣ aвȣtȣ кȣ dînsȣ шi n'a пȣtȣtȣ sъ'ĭ sȣfepe, пe kînd toate afeкцiȣniлe saлe s'aȣ konчentpatȣ пe пepsoana amantȣлȣĭ sъȣ de кape a pъmasȣ шi гpea. Eatъ aкȣmȣ ȣnȣ чeвa pemapкaвiлȣ! Копiлȣлȣ кape a пъsкȣtȣ din aчestȣ adȣлtepiȣ, de шi n'a шtiȣtȣ eлȣ adeвъpata sa opiцinъ, aвea шi eлȣ o mape antiпatie în kontpa fpaцiлop sъĭ шi tatълȣĭ sъȣ лeцitimȣ шi totȣ d'o datъ a apъtatȣ ȣnȣ amop adînк кътpe amantȣл mȣmeĭ saлe кape epa adeвъpatȣлȣ sъȣ tatъ.

Обсервацiȣнеа ачеstорȣ faпte пе siлеmte a zice къ, dакъ impресiȣнiле tрiste, пенiвiле, sпе-рietoаре продȣкȣ ла femeĭ însърчinate efekte вътъмътоаре, asemenea шi пе d'алтъ парte im-пресiȣнiле плъкȣte. dȣлчĭ шi веселе ворȣ про-dȣче negreшitȣ шi efekte плъкȣte асȣпра орга-nizaцiȣнеĭ лорȣ. Къчĭ е înведератȣ къ dакъ о impресiȣнеа неплъкȣтъ продȣче efekte въtъмъ-tоаре, о impресiȣне плъкȣтъ tребȣе съ продȣкъ efekte salȣtаре.

Аша дарȣ е înведератȣ къ пеrаца каре о dъmȣ femeiлорȣ însърчinate ка съ ȣрmeze о dietetikъ рацiонавiлъ пentрȣ stареа лорȣ, este ȣнȣ чева salȣtарȣ шi ачеаstъ повацъ se резȣmъ în ȣрmътоареле кȣвinte: adekъ съ каȣte ка съ aiбъ niшte emoцiȣнĭ dȣлчĭ шi плъкȣte; съ об-серве обiекte плъкȣte окiлорȣ; niшte tаблоȣрĭ, шi оаmenĭ фрȣмошĭ шi съ каȣte а întоарче окiĭ kindȣ iĭ съ презintъ вр'ȣнȣ обiектȣ ȣрiтȣ, sпъĭ-mintъtорȣ, maĭ кȣ seamъ оаmenĭ ȣрiцĭ шi des-figȣрацĭ. Еатъ дарȣ înведератȣ къ кеарȣ полi-цiеа нȣ tребȣе съ înгъдȣе ка съ ȣмбле în ȣлi-целе орашiлорȣ niшte черчеtорĭ estропiацĭ, des-figȣрацĭ каре fакȣ sпaimа ачелора каре iĭ în-tiлnеskȣ; къчĭ în ȣлiцеле ȣнȣĭ орашȣ mаре не-грешitȣ къ în tоаte zilеле трекȣ mȣлте femeĭ însърчinate.

Ȣнȣ алтȣ mizлокȣ рекоmandaвiлȣ femeeлорȣ însърчinate, este о лектȣръ плъкȣтъ; къчĭ нiчĭ о окȣпацiȣне нȣ е maĭ новiлъ шi interesantъ нiчĭ ȣна нȣ este în stаре а окȣпа întр'ȣнȣ modȣ плъ-кȣтȣ de mȣлте оре sпiрitȣлȣ ȣнȣĭ omȣ кȣлtiватȣ, de kitȣ лектȣра. Дарȣ нȣ tоатъ картеа е бȣнъ пеn-трȣ лектȣра ȣнеĭ femeĭ însърчinate; къчĭ ȣнеле din романцеле modерне sintȣ плiне de istорiĭ de бrigанцĭ шi de ȣчiгашĭ, саȣ de niшte fапте imaцi-наре дарȣ de sпеriатȣ, прекȣmȣ de istорiеа mор-цiлорȣ каре ȣмблъ ка чеĭ вiĭ; читиреа ачеs-торȣ лȣкрȣрĭ este denарte d'а продȣче о impре-siȣне плъкȣтъ шi d'а esчita în imaцinaцiȣнеа ноаstръ niшte imaцine frȣmoase.

În цененре, femeiле însърчinate tребȣе пъ-zite de орĭ-че anksietate, грiже, fрiчĭ шi не-odixне.

Sintemȣ înкредiнцацĭ, zice D. Desmartis къ ȣрmindȣ ачеste регȣле, раса оаmenilорȣ, съ ва mȣнътъцi; кьчĭ femeiле ворȣ naште копiĭ maĭ frȣмошĭ шi maĭ sънътошĭ.

Дарȣ нȣ нȣmaĭ ла femeiле însърчinate, чi шi ла орĭ-че omȣ modȣлȣ шi кȣалitateа im-пресiȣнiлорȣ mорале че прiimeште аре о fоарte mаре inflȣinцъ асȣпра stърeĭ корпȣлȣĭ сеȣ. Sintȣ нениmeроаse esemпле fоарte interesante каре ворбеskȣ пentрȣ ачеаsta. Noĭ не пропȣнеmȣ а ворбi ла ȣнȣ алтȣ локȣ maĭ mȣлтȣ despре ачеа-sta; însъ акȣmȣ воmȣ поmeni челе ȣрmътоаре:

În Лisабона, рецеле tinърȣ vizitindȣ sпita-лȣрiле ȣnde ераȣ оаmenĭ кȣ боала нȣmitъ fрi-гȣрiле галбене (la fièvre jaune) о боалъ tерi-вiлъ ка чiȣма шi холера, а гъsitȣ аколо ȣнȣ miлiтарȣ în stареа чеа maĭ kрiтiкъ. Рецеле 'а mерsȣ ла dinsȣ, 'л-а лȣатȣ de minъ шi к'ȣнȣ гласȣ плinȣ de simпatie iĭ а zisȣ къ негреши tȣ нȣ ва mȣрi. Ачеstȣ omȣ în Aronie, îndатъ simte къ паркъ чева пътрȣnde корпȣлȣ сеȣ întokmaĭ ка о ловiре електрiкъ, о крizъ mаре se опереазъ în корпȣлȣ лȣĭ шi елȣ se însънъtoшeазъ кȣрindȣ.

În timпȣлȣ ȣнеĭ еniдеmiĭ, е кȣноскȣтȣ къ ачеĭ каре se temȣ maĭ mȣлтȣ de боалъ, se болнъвеsk maĭ nainte de kitȣ чеĭ-л-алцĭ. S'а възȣтȣ în timпȣлȣ холереĭ къ ȣнiĭ възindȣ пе алцĭ atа-кацĭ de ачеаstъ боалъ; impресiȣнеа ведереĭ ле а комȣнiкатȣ îndатъ боалъ. О femee impресio-навiлъ а възȣтȣ пе ȣнȣ омȣ atакатȣ de холеръ, îndатъ s'а dȣсȣ а касъ, s'а кȣлкатȣ în патȣ шi а zisȣ «еатъ къ amȣ авȣтȣ ȣрdinаре» s'а ȣitатȣ шi а възȣтȣ къ n'а авȣтȣ nimikȣ; неste kite-ва minȣte а sпiрatȣ asemenea; iарȣ s'а възȣтȣ шi iарȣ n'а гъsitȣ nimikȣ. Кȣ tоаte ачеstea, ачеаstъ femee неste kite-ва оре а mȣрitȣ.

Amȣ рапортатȣ ла ȣнȣ алтȣ локȣ къ ȣнiĭ medichĭ аȣ fъкȣтȣ ла Viena ȣнȣ esперimentȣ кȣ ȣнȣ omȣ крiminaлistȣ osindiтȣ ла mоарте; л'аȣ пȣсȣ întр'ȣнȣ патȣ ал ȣнȣĭ omȣ sънътоsȣ, însъ iĭ аȣ zisȣ къ este пȣсȣ întр'ȣнȣ патȣ ȣnde а mȣ-рitȣ ȣнȣ omȣ de холеръ: неste kite-ва оре, de-лiкȣentȣлȣ, нȣmaĭ прin inflȣinцa fрiчеĭ, s'а бол-нъвitȣ кȣ tоаte simпtоmеле de холеръ.

Еатъ че inflȣinцa imensъ, ковiршitоаре аȣ impресiȣнiле mорале асȣпра stърeĭ fiziче а о-mȣлȣĭ. Еатъ къ se adeвереазъ ворба вestitȣлȣĭ medikȣ *Stahl* каре а zisȣ къ totȣ-d'аȣна sȣfле-tȣлȣ nostрȣ îшĭ zideште корпȣлȣ.

Deskidepea snitaлsлsĭ de koniĭ în Бskspeшtĭ.

Nainte kîte-ва timnš amš anѕnцatš kъ se ва deskide ѕnš staвiлimentš nѕoš de вine-façepe în kanitaлa noastpъ; adekъ ѕnš snitaлš de koniĭ; aksmš kindš ačestš staвiлimentš a înčepѕtš a ѕpma лѕkpapea sa вine-fъkъtoape, nѕtemš sъ anѕnцъmš nѕвлiksлѕĭ desnpe modѕлš akцiѕneĭ ačestѕĭ staвiлimentš, čeлe ѕpmъtoape:

Snitaлѕлš de koniĭ în kanitaлa noastpъ (fondatš de kъtpe гѕвepnѕлš dѕne npoiektѕлš сnoвapatš de kъtpe D. Doktopš Бapaшš) npiimeшte koniĭ воnnaвĭ aĭ nъpinцiлopš sipmanĭ, fъpъ deoseвipe de naцionaлitate saš peлiцie. Лe dъ medikamente, kъѕtape medikaлъ, xpana ш. ч. л. nînъ лa însъnъtoшipea лopš. Пъpinцiĭ ačestopš koniĭ n'aš sъ nлъteaskъ nimikš.

Konii de лa вîpsta de 3 ziлe nînъ лa 10 anĭ, sîntš npiimiцĭ în ačestš snitaлš; nentpѕ koniĭ de цiцъ se aflъ doĭčĭ nepmanente în staвiлimentš.

Kîndš mѕma ѕnѕĭ koniлš sipmanš ва dopi sъ pъmîie лîngъ koniлѕлš eĭ лa snitaлš ka sъ'лš înгpižeaskъ însъшĭ, ва nѕtea pъmîne шi dînsa în snitaлš, însъ se ва xpъni din keлtѕeлeлe eĭ.

Snpe a ѕшѕpa adѕčepea koniiлopš лa snitaлš, s'a întokmitš o deoseвitъ tpъsѕpъ înkisъ, kѕ ѕnš kondѕktopš ne seama snitaлѕлѕĭ. Ačeastъ tpъsѕpъ tpeцe în toate ziлeлe лa toate komisiiлe (въnseлeлe) kanitaлeĭ în opdinѕлš ѕpmъtopѕ:

Лa komisiea de вepde soseшte лa opa $9 \frac{1}{2}$ demineaцa.

Лa komisiea de гaлвенš лa opa $10 \frac{1}{2}$.

Лa komisiea de aлвastpѕ лa opa 12.

Лa komisiea de poшѕ лa opa 1 шi

Лa komisiea de negpѕ лa opa $1 \frac{1}{2}$ dѕne amiazъ-zi. Toцĭ konii воnnaвĭ če se aflъ adѕnaцĭ ne лa komisiĭ în nomeniteлe ope, kondѕktopѕлš iĭ ia шi iĭ tpansnoptъ лa snitaлš. Asemenea adѕče kondѕktopѕлš koniĭ însъnъtoшiцĭ înanoĭ iapš kѕ tpъsѕpa лa komisiiлe de ѕnde iaš лѕatš.

Dapš лa opĭ-če opъ sъ npiimeaskъ koniĭ воnnaвĭ kîndš nъpinцiĭ iĭ adѕče лa snitaлš, dakъ sîntš natѕpĭ вakante. Konii kape вopš aвea вiлetѕлš ѕnѕia din D-nii doktopĭ aĭ kanitaлeĭ, вopš aвea npefepinцъ naintea tѕtѕpopa.

În ačestš snitaлš de koniĭ se aflъ шi o deoseвitъ sekцie nentpѕ koniĭ kѕ nлatъ (Pensionarĭ); adekъ sîntš în opaшeлe distpikteлopš шi keapš шi în kanitaлe ѕniĭ nъpinцĭ kape, de шi nѕ sîntš kѕ totѕлš fъpъ mizлoače, însъ iĭ лinseskš ѕnš лokaлš konвenaвiлš nentpѕ a înгpiži konii лopš воnnaвĭ de воaлe akѕte saš kponiče; maĭ kѕ seamъ sîntš mѕлцĭ nъpinцĭ лokѕitopĭ în distpikte kape dopeskš ka koniĭ лopš воnnaвĭ de воaлe kponiče sъ fie kъѕtaцĭ de kъtpe mediчiĭ kanitaлeĭ; dapš nînъ aksmš a fostš nentpѕ mѕлцĭ dintp'înшiĭ foapte гpeš, kostesitopš шi keapš imnosiвiлš ka sъ вie aiчĭ în kanitaлeлъ sъ se aшeaze întp'ѕnš oteлš kѕ koniлѕлš лopš воnnaвš nînъ лa însъnъtoшipea лѕĭ; kъčĭ nѕ nѕmaĭ keлtѕeлeлe neste mъsѕpъ, anoĭ шi лinsipea de xpana шi de înгpižipea konвenaвiлъ nentpѕ ѕnš koniлš воnnaвš, întp'ѕnš oteлš nѕвлikš, a npodѕsš ačeastъ nenosiвiлitate. Dapš în ačestš aшezъmîntš noš se вopš npiimi în sekцiѕnea nensionapiлopš asemenea koniĭ, вopš npiimi xpana, medikamente шi kъѕtape medikaлъ шi keapš xpana a ѕneĭ nepsoane kape ва вeni kѕ dînsѕлš шi ва вoi sъ pъmîie în snitaлš, шi nentpѕ toate ačestea nensionapѕл ва nлъti nѕmaĭ лeĭ ont ne zi лa kasa snitaлѕлѕĭ. Kîndš ѕniĭ din nъpinцiĭ koniiлopš nлatniчĭ, вop dopi ka шi ѕn aлtš medikš aл kanitaлeĭ sъ вie din timnš în timnš лa konsѕлtaцiѕne nentpѕ koniлѕлš лopš kѕ medikѕлš dipektopš aлѕ snitaлѕлѕĭ, вopš nѕtea faче шi ačeasta, însъ în ačestš kasš nъpinцiĭ вop nлъti deoseвitš onopapiѕлš mediчiлopš kape вopš лѕa napte лa ačeastъ konsѕлtaцiѕne.

Kîndš ѕnѕлѕ din D-niĭ Doktopĭ onepatopĭ aĭ kanitaлeĭ вopš aвea în npaktika лopš naptikoлapъ ѕn kasš d'o onepaцiѕne mape xipѕpгikaлъ лa ѕnš koniлš de nъpinцĭ sipmanĭ, dipekцiѕnea snitaлѕлѕĭ ва nѕne kѕ nлъčepe ѕnš natš лa disnoziцiѕnea лopš, dindѕĭ nepmisiѕne d'a faчe eĭ însѕшĭ onapaцiѕnea čepѕtъ keapš în staвiлimentš.

De шi npin цenepozitatea înaлtѕлѕĭ гѕвepnš, ačestš aшezъmîntš sъ sѕsцine npin keлtѕeлeлe statѕлѕĭ, însъ snpe a da лokš шi лa цenepozitatea naptikoлapъ a kontpiвѕi лa sѕsцinepea ѕnѕĭ asemenea aшezъmîntš fiлantponik, s'a întokmit kъ ačeлa kape ва da snitaлѕлѕĭ de koniĭ o sѕввenцie anѕaлъ de 1000 лeĭ, saš ѕn dap de 10,000 лeĭ nentpѕ tot-d'aѕna, ва aвea dpentš ka ѕnš natѕ sъ noapte în лitepe d'aѕpš nѕmeлe лѕĭ шi eлѕ ва nѕtea disnoza de ačestš natš.

Ačestѕ snitaлѕ se aflъ în kasa mape шi ča nѕoъ în ѕлiцa Dѕdeшti (maxaлaoa Kpѕчea de Пeatpъ) No. 42, шi e nѕsš sѕв dipekцiѕnea D-лѕĭ Doktopš Бapaшѕ.

E de npisosš d'a ažѕta kîtš de foлositopš шi de saлѕtapš ва fi ačestš snitaлš nѕoš nentpѕ kanitaлa noastpъ, ѕnde moptaлitatea koniiлopš miчĭ (kape e npetѕtindenea mape) a ažѕnsš лa ѕnš гpadš de snepiatš, maĭ kѕ seamъ în maxaлaлeлe opaшѕлѕĭ. Ačestš aшezъmîntš fiлantponikš nѕoš este o nodoaвъ nѕoъ în kopoane de staвiлimente fiлantponiče, kape înfpѕmѕseцeazъ kanitaлa noastpъ. Pedakцiѕnea.

Tinъpitš în Tinoгpafiea Koлeцiѕлѕĭ Sf. Saвa.